

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему:
**«ФАКТОРИ ТА РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ
НА ПІДПРИЄМСТВІ»**
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету економіки та управління
підприємництвом

Войтовицький Дмитро Едуардович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, викладач
(науковий ступінь, вчене звання)

П'ятаєва Олена Василівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Перехід України від адміністративно-командної економіки до ринкової, яка базується на широкому використанні економічних методів, активізує ряд соціально-економічних проблем. Зараз уже нікого не дивує безробіття, соціальна напруженість в суспільстві, які спричинились в Україні з переходом до ринкових відносин. За порівняно короткий період часу прийнято низку, хоч і не досить досконалих, законодавчих актів, які покликані регулювати відносини на ринку праці; в закладах освіти здійснюється підготовка спеціалістів за новими спеціальностями; у наукових журналах і збірниках усе частіше з'являються статті, присвячені трудовим відносинам, соціальному захисту, регулювання зайнятості населення, соціальному партнерству.

Метою дослідження є визначення факторів і резервів підвищення продуктивності праці на підприємстві.

Завданнями дослідження є:

- 1) дослідити місця продуктивності праці та її вимірників і показників у діяльності підприємства;
- 2) визначити фактори, що впливають на рівень продуктивності праці;
- 3) розглянути програми підвищення продуктивності праці на підприємстві;
- 4) надати характеристику діяльності ДП «Морський торговельний порт «Южний» та провести аналіз його фінансово-господарської діяльності;
- 5) проаналізувати забезпечення підприємства персоналом;
- 6) проведення аналізу використання робочого часу на підприємстві;
- 7) здійснити факторний аналіз продуктивності праці;
- 8) виявлення та використання резервів підвищення продуктивності праці;
- 9) розробка заходів підвищення продуктивності праці.

Об'єктом дослідження є визначення основних шляхів підвищення продуктивності праці ДП «Морський торговельний порт «ЮЖНИЙ».

Предметом дослідження при написанні даної кваліфікаційної роботи стали теоретичні та практичні аспекти підвищення продуктивності праці.

Методом дослідження виступає діалектичний метод дослідження явищ та процесів у їх взаємозв'язку і розвитку. Для вирішення поставлених завдань були використані: метод статистичного аналізу, горизонтальний, вертикальний, коефіцієнтний методи фінансового аналізу, графічний методи.

Інформаційною базою дослідження для написання даної роботи стала статистична, фінансова та оперативна звітність підприємства, а також наукова вітчизняна і зарубіжна література з досліджуваної проблеми; законодавчі та нормативно-правові акти України з питань оцінки рентабельності підприємства; наукові статті, опубліковані у вітчизняних і зарубіжних періодичних виданнях.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: «Теоретичні аспекти продуктивності праці підприємства» // Науковий студентський вісник. Одеський національний

економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом. – 2017. – № 27. – С. 41-45.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменування) на 5 сторінках і 1 додатку. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 94 сторінок комп'ютерного тексту. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 12 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі роботи **«Теоретичні аспекти продуктивності праці на підприємстві»** досліджуються теоретичні аспекти продуктивності праці та визначення її ефективності у діяльності підприємства, розглянуто програми підвищення продуктивності праці.

У другому розділі роботи **«Аналіз продуктивності праці на ДП «Морський торговельний порт «ЮЖНИЙ»** надана характеристика діяльності підприємства, розглянуто його основні показники, проведено аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами, показників продуктивності праці, співвідношення темпів росту продуктивності праці та середньої заробітної плати на одного працівника. Факторний аналіз дозволив з'ясувати позитивні та негативні фактори, які впливали на обсяг виробленої продукції, рівень продуктивності праці. Він проведений за допомогою стандартної офісної комп'ютерної програми Microsoft Office Excel.

У третьому розділі роботи **«Напрямки підвищення продуктивності праці на підприємстві»** визначено основні шляхи підвищення продуктивності праці, розроблені заходи щодо покращення використання трудових ресурсів підприємства.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Праця – це доцільна, свідома, організована діяльність людей, спрямована на створення матеріальних і духовних благ, необхідних для задоволення суспільних і особистих потреб людей. Зміст і характер праці залежать від ступеня розвитку продуктивних сил і виробничих відносин.

Процес праці містить три основних моменти: доцільну діяльність людини, тобто власну працю; предмет праці, на який спрямована праця; засоби праці, з допомогою яких людина впливає на предмет праці. Існує праця приватна та суспільна, праця конкретна та абстрактна, праця проста та складна. Показники продуктивності праці повинні забезпечувати реальну картину використання праці на підприємстві, оптимальне співвідношення між обсягом реалізованої працівником продукції і його заробітною платою. Правильний вимір продуктивності праці допомагає розкрити і мобілізувати її резерви. Існують такі основні методи вимірювання продуктивності праці: натуральний метод, при якому обсяг виробітку продукції і показники продуктивності праці обчислюються в натуральних одиницях: тоннах, кубічних метрах, метрах, штуках тощо; трудовий метод, за яким продуктивність праці визначається в

годинах Поряд з виробітком широко використовується показник трудомісткості продукції; вартісний метод, який найбільш повно враховує особливості зміни продуктивності праці і може ефективно використовуватися для її оперативного аналізу.

В Україні щодо підвищення продуктивності праці та в цілому й економіки є ще ряд невикористаних резервів та можливостей,

2. У процесі дослідження виявлені групи факторів, які впливають на продуктивність праці а саме:

- природні;
- техніко-економічні і технологічні;
- організаційно-господарські;
- загальноекономічні;
- соціальні.

3. Підвищення продуктивності – це процес, що припускає стратегічне й оперативне планування та постійний контроль за ефективним використанням методів існуючої системи продуктивності праці Підвищити продуктивність праці можна за допомогою програм підвищення продуктивності праці, які проводяться у декілька етапів.

4. Державне підприємство «Морський торговельний порт «Южний» – одне з молодих транспортних підприємств країни, проте займає стратегічне положення в роботі міжнародних трансконтинентальних транспортних коридорів, є найбільш перспективним для забезпечення інтересів України як транзитної держави. Аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності, свідчить про те, що 2016 рік був для підприємства не достатньо успішним, про що підтверджують окремі показники.

Результати коефіцієнтного аналізу показали, що у 2016 році порівняно з 2015 роком спостерігається зниження показників, проте як у 2015 році порівняно з 2014 роком навпаки спостерігалось зростання по коефіцієнтам.

5. У цілому підприємство забезпечено трудовими ресурсами, але відбулися суттєві зміни у структурі персоналу товариства за 2014-2016 роки. Підприємство постійно працює над створенням нових робочих місць, так у 2016 році їх стало 29, що на 21 місце більше ніж у 2015 році. Значний склад трудових ресурсів складають працівники віком 35-50 років. Працівники з середньою і спеціальною освітою складають більшість колективу.

Підприємство постійно проводить підготовку і перепідготовку кадрів.

6. У 2016 році підприємство мало втрати робочого часу. Так у 2016 році вони склали 604930,6 годин, це сталося за рахунок таких факторів: зниження тривалості робочого часу, призвело до зниження фонду робочого часу на 605931,0 годин, зниження кількості відпрацьованих днів одним працівником також знизило фонд робочого часу на 22345,0 годин, проте як зростання середньооблікової чисельності привело до зростання фонду робочого часу на 23345,4 години. Але у 2015 році навпаки спостерігалось зростання фонду робочого часу.

У 2016 р. на підприємстві темпи зростання заробітної плати випереджують темпи зростання продуктивності праці, що свідчить про неефективне використання фонду оплати праці.

7. Досліджуване підприємство має суттєві резерви зростання середньорічного виробітку працівників основної діяльності за рахунок змін: частки робітників у загальній чисельності працівників і кількості днів, які відпрацював один робітник за рік. Це показали розрахунки, що зроблені за допомогою методу ланцюгових підстановок і методу виявлення ізольованого впливу факторів.

8. Резерви росту продуктивності праці – це ті рушійні сили, або причини, під впливом яких змінюється її рівень. Їх можна об'єднати в три групи: матеріально-технічні фактори, організаційно-економічні й управлінські фактори, соціально-психологічні фактори.

У результаті усунення цілоденних і внутрішньозміних втрат робочого часу та підвищення середньогодинного виробітку на одного робітника й фондоддачі резерви зростання продуктивності праці в ДП «Морський торговельний порт «ЮЖНИЙ» складають 355,16 тис. грн.

9. Основними заходами підвищення рівня продуктивності праці для ДП «Морський торговельний порт «ЮЖНИЙ» є:

1. Підвищення рівня продуктивності праці за рахунок заміни основних засобів.
2. Підвищення рівня продуктивності праці за рахунок заміни монтажних пристроїв.

Впровадження цих заходів надасть можливість підприємству підвищити рівень продуктивності праці та збільшити обсяги надання послуг пов'язаним з обробленням вантажів.

АНОТАЦІЯ

Войтовицький Д.Е «Фактори та резерви підвищення продуктивності праці на підприємстві».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності

076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою

(шифр та назва спеціальності)

професійного спрямування «Економіка та стратегія розвитку підприємства».

(назва магістерської програм)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2017.

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. *Об'єктом дослідження* є визначення основних шляхів підвищення продуктивності праці ДП «Морський торговельний порт «ЮЖНИЙ».

Предметом дослідження при написанні даної кваліфікаційної роботи стали теоретичні та практичні аспекти підвищення продуктивності праці.

У роботі досліджуються теоретичні аспекти продуктивності праці та визначення її ефективності у діяльності підприємства, розглянуто програми підвищення продуктивності праці.

Надана характеристика діяльності підприємства, розглянуто його основні показники, проведено аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами, показників продуктивності праці, співвідношення темпів росту продуктивності

праці та середньої заробітної плати на одного працівника. Факторний аналіз дозволив з'ясувати позитивні та негативні фактори, які впливали на обсяг виробленої продукції, рівень продуктивності праці. Він проведений за допомогою стандартної офісної комп'ютерної програми Microsoft Office Excel.

Визначено основні шляхи підвищення продуктивності праці, розроблені заходи щодо покращення використання трудових ресурсів підприємства.

Ключові слова: продуктивність, рентабельність, прибуток, резерви, фактори, факторний аналіз.

ANNOTATION

Voytovitsky D. "Factors and reserves for increasing labor productivity at the enterprise".

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty

076 «Entrepreneurship, trade and exchange activity» under the master's program

(code and name of the specialty)

«Economy and development strategy of the enterprise».

(title of master program)

– Odessa National Economics University. – Odessa, 2017.

The work consists of three sections. The object of the study is to determine the main ways to increase the productivity of SE "Maritime Commercial Port" Yuzhny". The subject of research when writing this qualification work were theoretical and practical aspects of increasing productivity.

The theoretical aspects of labor productivity and determination of its efficiency in the activity of the enterprise are studied in the work, programs of increase of productivity of labor are considered.

The characteristic of activity of the enterprise is given, its main indicators are considered, the analysis of provision of the enterprise with labor resources, indicators of labor productivity, the ratio of growth rates of productivity and average wages per worker is carried out. Factor analysis allowed to find out the positive and negative factors that were infused by the volume of manufactured products, the level of labor productivity. It is made using the standard office computer program Microsoft Office Excel.

The basic ways of increase of productivity are determined, measures for improvement of use of labor resources of the enterprise are developed.

Keywords: productivity, profit, reserves, factors, factor analysis.